

8), ubi superbia abundat. Sunt autem quinque, quæ ad remedium tam mortiferæ pestis a Domino rationali animæ sunt posita, locus, corpus, tentatio diaboli, prædicatio Christi, et ejus conversatio. Locus, quia exilium; corpus, quia onerosum; tentatio, quia inquietat; Christi prædicatio, quia ædificat, et ejus conversatio, quia informat. His quasi quinque sensibus Deus humilitatem operatur in anima. Sicut enim anima vita est corporis, ita Deus vita est animæ: et sicut corpus mortuum est, quod per quinque sensus ab anima non vegetatur, ita anima mortua est, quæ per hæc a Domino non humiliatur.

1183 SERMO XLVIII (103*).

De paupertate voluntaria.

Intravit Jesus in quoddam castellum, et mulier quædam, Martha nomine, excepit illum in domum suam (Luc. x, 38). Castellum, ubi Christus intravit, voluntaria est paupertas, quæ habitatores suos a gemina impugnatione, qua hujus mundi amatores expugnantur, reddit securos, scilicet propria invidia, et aliena. Paupertas enim, dum putatur misera, aliena caret invidia: et quia est voluntaria, nemini quidquam invidet. Duæ istæ sorores duas vitas amantorem paupertatis significant. Quidam cum Martha solliciti Domino Jesu duo pulmentaria præparant, scilicet correctionem operis cum salsamento contritionis, et opus pietatis cum condimento devotionis. Hi vero qui cum Maria soli Deo vocant, considerantes quid sit Deus in mundo, quid in hominibus, quid in angelis, quid in se ipso, quid in reprobis; contemplantur quia Deus est mundi rector et gubernator, hominum liberator et adjutor, angelorum sapor et decor, in se ipso principium et finis, reproborum terror et horror. In creaturis mirabilis, in hominibus amabilis, in angelis desiderabilis, in se ipso incomprehensibilis, in reprobis intolerabilis.

SERMO XLIX (104).

De triplici Verbo.

Dies diei eructat verbum. Dies diei, angelus Virginii. Dies angelus propter beatitudinem; Virgo dies propter integritatis virtutem. Et nox nocti indicat scientiam. Serpens nox propter malitiam: mulier nox propter ignorantiam. Dies diei eructat verbum. Deitas virginitati, de utero paternæ majestatis, in utero maternæ integritatis. Aliter: Dies diei eructat verbum; Deus Pater animæ rationali per fidem illuminatæ. Et nox nocti indicat scientiam (Psal. xviii, 3); creatura rationalis animæ rationali nondum per fidem illuminatæ. Unde Apostolus: *Invisibilia Dei, per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur a creatura mundi*. Unde nos dicimus verbum indicatum, verbum inspiratum, verbum eructatum. Primum fecit cognitionem; secundum, conversionem; tertium vivificationem. Primum obfuit, se-

(103*) Alias, 4 ex Parvis.

(104*) Alias, 5 ex Parvis.

(104*) Alias, 6 ex Parvis.

(105) Salomon divine per Nathan prophetam vocatus est *Amabilis Domino*; Hebraice, *Jedidejah*. Ex

candum non profuit, tertium vivificavit. Primum obfuit; quia, cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt, sed evanuerunt in cogitationibus suis, et obscuratum est insipientis cor eorum (Rom. i, 20, 21). Secundum non profuit; quia non data est lex, quæ posset vivificare. Tertium vivificavit; quia, per crucem redemit. Primum totum deforis; secundum foris et intus; tertium totum intus. Et nota quia, quod eructatur, de plenitudine eructantis cum quodam ipsius substantiæ sapore profertur. Et ideo Sapientia incarnata dicitur habens in se omnem plenitudinem (Joan. i, 16), in miraculis cognitionem, in doctrina conversionem, in passione vivificationem. Unde ait propheta: *Venite et revertamur ad Dominum: quia ipse cepit, et sanabit nos; percutiet, et curabit nos. Vivificabit nos post duos dies*, scilicet cognitionis et conversionis: *in die tertia suscitabit nos*, voce Verbi incarnati per primam suam resurrectionem: *et vivemus in conspectu ejus*, vivificati per passionem, serenius illuminati per miraculorum cognitionem; *sequemurque ut cognoscamus Dominum* (Osee vi, 1-3), instructi per doctrinæ conversionem.

SERMO L (104*).

De affectionibus recte ordinandis.

1. Egredimini, filiæ Sion, et videte regem Salomonem. Non dicit Ecclesiasten aut Ididam (105). Nam et his nominibus appellatus est rex ille: et significat Jesum 1184 Christum nostrum verum Salomonem, qui est Salomon, id est *pacificus*, in exilio; Ecclesiastes, id est *concionator*, in judicio; Idida, id est *dilectus Domini*, in regno; ubique rex. In exilio rector morum, in judicio discretor meritorum, in regno distributor præmiorum (105*). In exilio mansuetus, in judicio justus, in regno gloriosus. In exilio amabilis, in judicio terribilis, in regno admirabilis. *In diademate quo coronavit eum mater sua* (Cant. iii, 11). Est autem hæc corona misericordiæ, et in hac imitabilis. Coronavit eum et noverca sua corona miseræ, et in hac contemptibilis. Synagogam loquor, quæ se ei non matrem exhibuit, sed novercam. Coronabit eum familia sua corona justitiæ, et in hac terribilis; coronat eum Pater suus corona gloriæ, et in hac desiderabilis. Videant ergo eum peccatores in corona miseræ, id est spinea, et compungantur; videant eum filiæ Sion, animæ affectuosæ, in corona misericordiæ, et imitentur; videbunt eum impii in corona justitiæ, et peribunt; videbunt eum sancti in corona gloriæ, et perpetua-liter gaudebunt.

2. Egredimini, filiæ Sion, animæ delicatæ, de sensu carnis ad intellectum mentis; de servitute carnalis concupiscentiæ ad libertatem spiritualis intelligentiæ; et videte regem Salomonem in diademate, quo coronavit eum mater sua. Coronantur quoque facilius pronuntiationis gratia formatum, *Idida*. Itaque fuit binomius, licet hoc nomen exstet, tantum II Reg. xv, 25. Imo trinomius, si addas nomen *Ecclesiastæ*.

(105*) Hactenus fere ex sermone II in Epiphania n. 2.

dem et alii imitatores ipsius, sed hoc ex industria adjuti per gratiam. Solus iste a matre coronatus est, quia solus cum ordinatis affectionibus tanquam sponsus e thalamo processit ex utero matris. Sunt autem affectiones istæ quatuor notissimæ, amor et lætitia, timor et tristitia (106). Absque his non subsistit humana anima; sed quibusdam sunt in coronam, quibusdam in confusionem. Purgatæ enim et ordinatæ gloriosam in virtutum corona reddunt animam; inordinatæ per confusionem dejectam et ignominiosam. Purgantur autem sic. Si amantur quæ amanda sunt, si magis amantur quæ magis amanda sunt, si non amantur quæ amanda non sunt, amor purgatus erit. Sic et de cæteris. Ordinantur autem sic. In initio timor, deinde lætitia, post tristitia, in consummatione amor. Compositio quarum talis est. De timore et lætitia nascitur prudentia, et est timor causa prudentiæ, lætitia fructus. De lætitia et tristitia nascitur temperantia, cujus est tristitia causa, lætitia fructus. De tristitia et amore nascitur fortitudo, et est, tristitia causa fortitudinis, amor fructus. Claudatur circulus coronæ. De amore et timore nascitur justitia, et est timor causa justitiæ, amor fructus.

3. Considera ergo quomodo istæ affectiones ordinatæ virtutes sunt, inordinatæ, perturbationes. Si timorem sequatur tristitia, desperationem generat; si amorem lætitia, dissolutionem. Sequatur ergo timorem lætitia, quia timor futura cavet, lætitia de præsentibus gaudet, prudentis cautelæ finem lætitia possidet. Probet ergo lætitia timorem. Probatus timor nihil aliud quam prudentia est. Comitetur lætitiæ tristitia, quia moderate læta amplectitur, qui tristitia reminiscitur. Temperet ergo lætitiæ tristitia. Temperata lætitia nihil aliud quam temperantia est. Jungatur amor tristitiæ, quia fortiter sustinet tristitia, qui per amorem quæ sunt amanda desiderat. Confortet ergo amor tristitiæ. Confortata vero tristitia nihil aliud quam fortitudo est. Jungatur amor timori, quia ordinate amandis inhæret, qui timenda non negligit. Ordinet ergo amor timorem. Ordinatus timor nihil aliud quam justitia est. Duæ affectiones, lætitia et tristitia, non se extendunt ad alia: in nobis enim lætamur, et in nobis tristamur. Amor et timor ad alia se extendunt. Timor enim affectio est naturalis, quæ nos conjungit superiori per inferiorem partem; et habet se ad solum Deum. Amor affectio est, quæ nos conjungit superiori, et inferiori, et æquali: et habet se ad Deum et proximum. In his autem duobus perfecta consistit justitia, ut timeamus Deum propter potentiam, amemus 1185 propter bonitatem, et proximum propter naturæ societatem.

SERMO LI (106*).

De Mariæ Purificatione, et Christi Circumcisione.

Quid est quod dicimus beatam Mariam purificari? quid vero, quod ipsum Jesum dicimus circumcidi?

(106*) De his affectionibus confer notata ad sermonem 2 in capite jejunii, num. 3.

Enimvero tam non indiguit illa purificatione, quam nec ille circumcissione. Nobis ergo et hic circumceditur, et illa purificatur, præbentes exemplum penitentibus, ut a vitiis continentes, primum per ipsam continentiam circumcidamur, deinde a commissis per penitentiam purificemur. Quid est autem quod Maria portat Jesum in utero, Joseph in humero, in Ægyptum scilicet iens et inde rediens; Simeon portat in brachiis? Significant isti tres electorum ordines: Maria, prædicatores; Joseph, penitentes; Simeon, bonos operatores. Qui enim aliis evangelizat, quasi Jesum in utero portat, ut eum aliis, vel potius alios ei pariat. De talibus erat beatus Paulus, qui dicebat: *Filioli mei, quos iterum parturio, donec Christus formetur in vobis* (Galat. iv, 19). Qui vero pro Christo laboribus fatigantur, qui persecutiones patiuntur, qui nulli mala inferunt, sed ab aliis illata patienter ferunt, merito isti portare eum in humeris dicuntur: quibus et ab ipsa Veritate dicitur; *Qui vult venire post me, abneget semetipsum* (Luc. ix, 23), etc. Si quis autem est qui porrigat panem esurienti, potum sitienti, cæteraque misericordiæ opera sollicitè impendat egenti, nonne iste recte videtur eum portare in brachiis? Hujusmodi enim dicturus est in judicio Dominus: *Quandiu fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis* (Matth. xxv, 40).

SERMO LII (107).

De domo divinæ Sapientiæ, id est Virgine Maria.

1. Sapientia ædificavit sibi domum (Prov. ix, 1), etc. Cum multis modis sapientia intelligatur, quærendum est quæ sapientia ædificavit sibi domum. Dicitur enim sapientia carnis, quæ inimica est Deo (Rom. viii, 7); et sapientia hujus mundi, quæ stultitia est apud Deum (I Cor. iii, 19). Utraque ista secundum Jacobum apostolum *terrena est, animalis, diabolica* (Jac. iii, 15). Secundum hanc sapientiam dicuntur sapientes, ut *faciant mala, bene autem facere nesciunt* (Jerem. iv, 22); et in ipsa sua sapientia arguantur et perduntur, sicut scriptum est: *Comprehendam sapientes in astutia eorum* (I Cor. iii, 19); et: *Perdam sapientiam sapientium, et Prudentiam prudentium reprobabo* (I Cor. i, 19). Et utique talibus sapientibus videtur mihi digne et competenter dictum Salomonis aptari, quo ait: *Est malitia quam vidi sub sole, virum qui videtur apud se sapiens esse*. Nulla talis sapientia, sive carnis, sive mundi, ædificat, imo destruit quamcunque domum inhabitat. Est ergo alia sapientia quæ desursum est; primum quidem pudica, deinde pacifica (Jac. iii, 17). Hic est Christus Dei virtus, et Dei sapientia, de quo Apostolus: *Qui factus est, inquit, nobis sapientia a Deo, et justitia, et sanctificatio, et redemptio* (I Cor. i, 30).

2. Hæc itaque sapientia quæ Dei erat, et Deus erat, de sinu Patris ad nos veniens, ædificavit sibi domum, ipsam scilicet matrem suam virginem Mariam, in qua septem columnas excidit. Quid est in ea septem columnas excidere, nisi ipsam dignum

(106*) Alias, 7 et 8 ex Parvis.

(107) Alias, 9 ex Parvis.

sibi habitaculum fide et operibus præparare? Nimirum ternarius numerus ad fidem propter sanctam Trinitatem; quaternarius pertinet ad mores propter quatuor principales virtutes. Quod autem in beata Maria sancta Trinitas fuerit (fuerit dico per præsentiam majestatis), ubi solus Filius erat per susceptionem humanitatis, testatur nuntius celestis, qui ei arcana mysteria reserans, ait: *Ave, gratia plena, Dominus tecum*; et post pauca: *Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi* (Luc. 1, 28, 35). Ecce habes Dominum, habes virtutem Altissimi, habes Spiritum sanctum; habes Patrem et Filium et Spiritum sanctum. Neque enim potest esse, aut Pater sine Filio, aut sine Patre Filius, aut sine utroque procedens ab utroque Spiritus sanctus, ipso Filio dicente: *Ego in Patre, et Pater in me est*; et iterum: *Pater autem in me manens, ipse facit opera* (Joan. XIV, 10). Manifestum est, fuisse in corde Virginis fidem sanctæ Trinitatis.

3. Utrum autem et quatuor principales virtutes tanquam quatuor columnas possederit, inquisitione dignum videtur. Primum ergo videamus an fortitudinem habuerit. Quæ nimirum virtus quomodo illi abesse potuit, quæ abjectis sæcularibus pompis, spretisque voluptatibus carnis, soli Deo in virginitate vivere proposuit? Nisi fallor, hæc Virgo est quæ apud Salomonem legitur: *Mulierem fortem quis inveniet? Procul et de ultimis finibus pretium ejus* (Prov. XXXI, 10). Quæ adeo fortis fuit, ut illius serpentis caput contereret, cui a Domino dictum est: *Inimicitias ponam inter te et mulierem, et inter semen tuum et semen illius: ipsa conteret caput tuum* (Gen. III, 15). Porro quod temperans, prudens et justa fuerit, ex angeli colloquutione, et sua ipsius responsione luce clarius comprobamus. Salutata quippe tam venerabiliter ab angelo: *Ave, gratia plena, Dominus tecum*, non se extulit, quasi quæ ex singulari gratiæ privilegio benediceretur, sed siluit; et qualis esset insolita hæc salutatio, secum cogitavit. Qua in re quid nisi temperans fuit? At vero, cum de celestibus mysteriis ab eodem angelo doceretur, diligenter quæsivit quomodo conciperet ac pareret, quæ virum utique non cognosceret: et in hoc sine dubio prudens exstitit. Justitiæ autem præfert insigne, ubi se ancillam Domini confitetur (Luc. 1, 28-38). Nam quod justorum sit confessio, testatur qui ait: *Verumtamen justi confitebuntur nomini tuo, et habitabunt recti cum vultu tuo* (Psal. CXXXIX, 14). Et alibi justis dicitur: *Et dicetis in confessione: Opera Domini universa bona valde* (Eccli. XXXIX, 21).

4. Fuit igitur beata virgo Maria fortis in proposito, temperans in silentio, prudens in interrogatione, justa in confessione. His itaque quatuor morum columnis, et tribus fidei prædictis exstruxit in ea sibi domum Sapientia celestis; quæ adeo mentem ejus replevit, ut de plenitudine mentis fecundaretur et caro, ac virgo singulari gratia eandem ipsam (107*) *Alias*, 10 ex Parvis.

A Sapientiam carne tectam pareret, quam prius mente pura conceperat. Nos quoque si ejusdem Sapientia fieri domus volumus, necesse est ut eisdem septem columnis exstruamur, id est ut fide et moribus ei præparemur. Et in moribus quidem solam putamus sufficere justitiam, cæteris tamen virtutibus circumfultam. Itaque ne errore fallatur ignorantia, sit ei prævia prudentia: sint hinc inde temperantia atque fortitudo, ne forte labatur, vel in dexteram, vel in sinistram partem declinando.

SERMO LIII (107*).

De nominibus Salvatoris.

1. *Et vocabitur nomen ejus admirabilis, consiliarius, Deus, fortis, pater futuri sæculi, princeps pacis* (Isa. IX, 6). Admirabilis est in nativitate consiliarius in prædicatione, Deus in operatione, fortis in passione, pater futuri sæculi in resurrectione, princeps pacis in perpetua beatitudine. Hæc etiam nomina possunt ei congrue assignari in opere nostræ salutis. Nam primo dicitur admirabilis in conversione nostræ voluntatis, quæ mutatio est solius dexteræ Excelsi. Postmodum dicitur consiliarius in revelatione suæ voluntatis, quando revelat quid sequendum sit jam conversis. Unde Paulus conversus dicebat: *Domine, quid me vis facere?* (Act. IX, 6.) Conversi autem necesse est compungantur pro præteritis delictis, in quorum remissione dicitur Deus, cujus tantum est, peccata remittere. Hinc est quod Salvatore nostro in terra remittente peccata, Judæi dicunt eum blasphemare (Matth. IX, 3), quasi qui assumeret sibi quod erat solius Dei. Quarto dicitur fortis: juxta sententiam enim Apostoli necesse est ut omnes qui pie volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur (II Tim. III, 12).

1187 2. Sed quis sustineret, nisi ille juvaret? Unde David: *Nisi quia Dominus adjuvit me, paulominus habitasset in inferno anima mea* (Psal. XCIII, 17). Cum ergo nos in tribulatione protegit, cum ipsas aerias potestates arcet a nobis ac repellit, quid aliud in hoc opere dici potest, nisi fortis? Unde dictum est: *Dominus fortis et potens, Dominus potens in prælio* (Psal. XXIII, 8). Et quoniam ipsa conversio, et vita nostra in Christo agenda est, non intuitu temporalium rerum, sed spe futurorum bonorum, ideo quinto loco ponitur, pater futuri sæculi. Pater scilicet in regeneratione corporum nostrorum. Quia vero omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur (I Cor. XV, 51), ut discernat immutationem justorum ab iniquorum resurrectione, ponitur sexto loco, princeps pacis. Qua obtenta, tota perfectio impletur, nec jam ultra aliud quidquam appetendum relinquitur. Ipsa est enim, in cujus exultatione concinit Psalmista, dicens: *Lauda Jerusalem, Dominum; lauda Deum tuum, Sion: quoniam confortavit seras portarum tuarum, benedixit filiis tuis in te, qui posuit fines tuos pacem* (Psal. CXLVII, 12-14). Horum sex nominum consequentiam et virtutem breviter atque eleganter comprehendit

uno nomine angelus loquens ad Joseph: *Et vocabis, inquit, nomen ejus Jesum*. Cujus videlicet nominis exponens rationem: *Ipse enim, ait, salvum faciet populum suum a peccatis eorum* (Matth. 1, 21).

SERMO LIV (108).

De apparitione Christi.

Filius Dei apparuit, ut nos adjuvaret et erudiret: quod potest, quia est virtus Patris, et sapientia, virtus adjuvat, sapientia erudit et informat. Infirmi tamen auxilium est necessarium: cæcitas eruditione indiget et doctrina. Erudit sane, faciens abnegare impietatem et sæcularia desideria, ut sobrie, et juste, et pie vivamus (Tit. II, 12). Impietas erat incredulitas, quia Deum nec credebamus, nec colebamus. Deum enim sicut pium est colere, sic impium est abnegare. Sæcularia desideria sunt concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, superbia vitæ: quæ trahunt et inclinant ad amorem sæculi. Istis abnegatis vivit homo sobrie, refrenans concupiscentiam carnis, concupiscentiam oculorum, superbiam vitæ. Postquam vero incipit esse sobrius, contra duplicem ebrietatem duplicem ponit sobrietatem. Ebrietas exterior voluptatum effusio, interior curiositatem occupatio. Econtra sobrietas exterior voluptatum refrenatio, interior curiositatem exclusio. Ita vivit homo sobrie quantum ad se ipsum, juste quantum ad proximum, cui exhibet quod justum est. Justitia est in duobus, in innocentia et in beneficentia. Innocentia justitiam inchoat, beneficentia consummat. Pie quantum ad Deum. Pietas est in duobus, ut de nobis non præsumamus, sed in Deo perfecte confidamus, ut per eum omnia mundi impedimenta vincamus. In Deo non est diffidendum, sed secure et fiducialiter est agendum. Ipse, tanquam pius et laudabilis medicus, prius bibit potionem quam parabat suis, id est passionem et mortem sustinuit; et sic sanitatem immortalitatis accepit et impassibilitatis, docens suos ut confidenter biberent potionem, quæ generat sanitatem et vitam: et qui post passionem vita æterna vivit, spem dat nobis ut idem speremus ab eo securi.

SERMO LV (108*).

De sex hydris spiritualibus.

1. Erant ibi positæ lapideæ sex hydræ secundum purificationem Judæorum (Joan. II, 6). Intelligamus has sex hydras ibi positas, esse sex observantias servis Dei propositas, in quibus tanquam Judæi purificari debeant. Sunt autem istæ, silentium, psalmodia, vigiliæ, jejunium, opus manuum, carnis munditia (109). In hydra silentii purificamur a peccatis, quæ verborum stultum, 1188 vanum, mendax, otiosum, dolosum, maledicum, impudicum, excusatorium. Quæ nimirum pestis de loquacitate nascitur, et per silentii censuram aut evertitur funditus, aut certe ne multum noceat, re-

(108) *Alias*, 11 ex Parvis.

(108*) *Alias*, 12 ex Parvis.

(109) Eadem assignantur sermone 2 post octa-

primitur. In psalmodia fit duplex confessio, ubi et peccator de culpis compungitur, et Deo laudes super judicia justitiæ suæ dicuntur. In hac ergo hydra Judæus quisque, qui scilicet recte confitetur (109*), purificatur ab immundo spiritu blasphemiae cui ante conversionem subdicebat. Dum enim se ipsum laudaret, ac Deum accusaret, quid aliud quam blasphemus erat? An non sunt blasphemii, qui dicunt: *Non est æqua via Domini?* (Ezech. XVIII, 25.) An non insipiens ille blasphemus, qui dicit in corde suo: *Non est Deus?* (Psal. LII, 1.) Jam vero conversus et confessus, canticisque divinis instructus, correcta vita corrigit et verba; seque ipsum accusans, mala sibi computat; Deum autem laudans, bonum quod in se videt, non sibi, sed illi applicat: et hoc totum agitur in psalmodia. Per psalmodiam accipere quiddam Deo agitur cum mentis melodia, sive sint psalmi, sive hymni, sive etiam quæcunque cantica.

2. Tertiam hydriam posui superius vigiliæ. Has semper debet comitari orationum instantia. Unde et Dominus in Evangelio legitur in oratione pernoctasse (Luc. VI, 12); et discipulos suos exhortans utrumque simul conjunxit, dicens: *Vigilate et orate, ut non intretis in tentationem* (Marc. XIV, 38). Tales vigiliæ abluunt nos a sordibus, quas contraximus per somnolentiam resoluti, dum oblivione quadam a via salutis intepuimus ac torpuimus. Quarta hydra est jejunium, de quo quis dubitet an et ipsum purificet? Vera est illa sententia: *Contrariis curantur contraria*. Si ego per gulam peccavimus et ingluviem, quid restat nisi ut per abstinentiam reparemus? Nec solum hujus vitii fit per jejunium purificatio; insuper et virtus ad expellendos dæmones comparatur, dicente Domino: *Hoc genus in nullo potest exire, nisi in oratione et jejunio* (Marc. IX, 28).

3. Sequitur quinta hydra, quæ dicitur opus manuum: in quo si quærat an sit aliqua purificatio, facile potest inveniri per multa. Nam ut plurima præteream, hoc solum quanti sit præconii quantæ gratiæ, quis digne æstimet, suo se quemque labore transigere, ac nullius aliquid desiderare? Ac ne me quisquam putet hæc magis declamatorie, quam ex veritate proferre, audiat ipsum doctorem nostrum in fide et veritate apostolum Paulum scribentem ad Thessalonicenses, hæc ipsa docentem et præcipientem. *Rogamus vos, inquit, fratres ut, abundetis magis et operam detis ut quieti sitis, et ut vestrum negotium agatis, et operemini manibus vestris, sicut præcepimus vobis; et ut honeste ambuletis ad eos qui foris sunt, et nullius aliquid desideretis* (I Thess. IV, 10, 11). Audiat eundem ipsum facientem quæ docebat. *Ipsi enim scitis, inquit, quemadmodum oporteat vos imitari nos, quoniam non inquieti fuimus inter vos, neque panem gratis manducavimus ab aliquo, sed in labore et fatione, nocte et die operantes, ne quem vestrum gravaremus*. Item

vam Epiphaniæ, a num. 7, sed ordine paululum immutato.

(109*) Juda Hebraice, confessio.

audiat docentem quæ faciebat. *Cum essemus apud vos, hæc denuntiabamus vobis, quoniam si quis non vult operari, nec manducet* (II Thess. III, 7, 8, 10). Vides quam sollicitè observandum præcepit Doctor gentium opus manuum? Cur hoc tantopere curavit, nisi quia, sicut bonus et diligens pastor, hoc ovium saluti plurimum expedire providit?

4. Restat ultima, carnis munditia. In hac fit purificatio ab illa quinquepartita corporis illecebra, visus, auditus, gustus, odoratus, tactus. Et cætera, quidem prædicta, id est silentium psalmodia, vigilia, jejunium, opus manuum, exerceri sine ista possunt; sed si lumbi præcincti non sint, id est si desit carnis munditia lucernæ ardentes quid proderunt? Hinc ergo colligendum est, quod sit necessaria huius hydræ purificatio, quæ sola omnibus supradictis æquipollentem obtinet vim salutis. Et notandum quod in his omnibus observantiis quatuor primas debemus nobis, **1189** quintam proximo, sextam Deo. Nam silentium, psalmodiam, vigilia, jejunium debet quisque exercere propter se ipsum, hoc est propter suam disciplinam: opus manuum propter proximum, ne quem gravet, sed magis habeat unde tribuat necessitatem patienti: carnis munditiam propter Deum, ut illi placeat, et ejus voluntatem faciat. Unde scriptum est: *Hæc est enim voluntas Dei sanctificatio vestra, ut abstineatis vos fornicatione, ut sciat unusquisque vestrum suum vas possidere in sanctificatione et honore* (I Thess. IV, 3, 4). Quod autem illæ hydræ lapideæ dicuntur, significat quod sine aliqua difficultate observari non possunt, et quod dura et aspera est via quæ ducit ad vitam. Vel certe lapideæ dicuntur propter fortitudinem, ne facile frangantur aut dissolvantur, et effundatur liquor gratiæ qui in eis continetur: quod utique cito contingere posset, si vel fictiles essent, vel lignæ, seu cujuslibet alterius fragilis, materiæ. Vel etiam lapideæ, id est Christianæ, a lapide Christo, ut scilicet in fide Christi fiant.

SERMO LVI (110).

De hydris mysticis implendis triplici timore.

1. *Cipientes singulæ metretas binas vel ternas.* Hic primum sciendum est quod hujusmodi hydræ aliquando sunt vacuæ, aliquando sunt plenæ. Plenæ autem aliquando veneno, aliquando aqua, interdum etiam vino. Vacuæ quippe et inanes sunt, cum pro inani gloria, vel aliquo temporali emolumento fiunt. Plenæ veneno sunt, si cum murmure et animi rancore gerantur. Aqua plenæ dicuntur, cum ex timore Dei observantur: siquidem per aquam timor intelligitur. Unde et apud Salomonem legitur: *Timor Domini fons vitæ* (Prov. XIV, 27). Vino autem plenæ sunt, cum timor vertitur in amorem; cum charitas excludit timorem; cum ea quæ prius observabantur timore pœnæ, jam exercentur delectatione et amore justitiæ. Ut vacuæ vel veneno infectæ sint non vult Dominus; ut impleantur aqua jubet Dominus; ut

(110) *Alias*, 13 ex Parvis.
(110) *Tiraq.* mater gratiæ.

A autem aqua in vinum vertatur, hoc facit Dominus. Sed quibus implere hydras aqua imperat Dominus? Ministris utique, quos et constituit super familiam suam, ut dent illi in tempore tritici mensuram: quibus tamen Maria primum suggererit, dicens: *Quodcumque dixerit vobis, facite.* Quo exemplo innuitur, quod officium prædicationis non debent usurpare sibi, nisi quos Maria, id est mater gratia (110), prius instruxerit. Alioquin dicitur eis: *Regnaverunt, et non ex me; principes extiterunt, et ego ignoravi* (Ose. VIII, 4). Implet ergo ministri hydras aqua; prædicant mira de dulcedine regni, intentant horrenda de terrore supplicii: fit summus auditoribus de utroque timor, ne vel illo fraudentur, vel isto plectantur; et ita capiunt hydræ metretas binas. Quid est autem *ita ternas*? Addatur illis duobus tertius timor, et capiunt hydræ metretas ternas. Et illi quidem duo prædicti timores de futuro, sunt valde utiles; sed est alius timor de præsentis multo probabilior, quo timet homo, et semper est pavidus, ne interna gratia deseratur. Quisquis igitur hoc timore repletus fuerit, profecto binis metretas ternas addidit.

2. Notandum autem, quod cum hydræ plenæ factæ sunt usque ad summum, tunc aqua versa est in vinum bonum; quia nimirum ordo rationis est, ut si timor est initium charitatis, perfectum sequatur etiam plenitudo dilectionis. Unde etiam architricticus dicit ad sponsum: *Omnis homo primum vinum bonum ponit; et cum inebriati fuerint, tunc id quod deterius est: tu autem servasti vinum bonum usque adhuc* (Joan. II, 6, 10). Consuetudinis est sæcularium hominum, ut cum aliquem honorem adipisci desiderant, cæteros sibi prius per amorem acquirant. Cum vero adepti fuerint, elati potestate, eos ipsos per timorem sibi postmodum subjiciunt, quibus prius privati non terrorem, sed amorem exhibuerant. Isti ponunt primum bonum vinum, id est amorem: et cum inebriati fuerint, tunc id quod deterius est, id **1190** est timorem. Econtrario facit sponus noster. Semper enim servat ad ultimum bonum vinum: quod vero in ejus comparatione deterius est ante propinat, dicens: *Fili, accedens ad servitutem Dei sta in timore* (Eccli. II, 1). Si ex timore te feceris ipsius servum, faciet te ex charitate amicum suum. Et sic aqua timoris commutabitur in vinum dilectionis. Ad hoc enim purificaris in illis sex hydris aquis timoris, ad hoc in timore accedis ad ipsum, tanquam servus ad dominum, ut de servo proveharis in filium.

SERMO LVII (111).

De septem signaculis per Christum solutis.

1. *Ecce vicit leo de tribu Juda, radix David, aperire librum, et solvere septem signacula ejus* (Apoc. V, 5). Septem signacula sunt, temporalis natiuitas, legalis circumcisio, matris purgatio, fuga in Ægyptum, carnis necessitudo, baptismus, passio. Hæc siquidem sunt vera quædam humanitatis insignia, quibus se teneri ac ligari voluit incarnata Dei Sapientia. Ipse

(111) *Alias*, 14 ex Parvis.

quippe est secunda in Trinitate persona: et licet eandem incarnationem simul fecerit Pater et Filius et Spiritus sanctus; non tamen Pater aut Spiritus sanctus est incarnatus, sed solus Filius. Implevit quidem et Pater et Spiritus sanctus carnem Filii, a quo neuter eorum poterat separari; sed implevit majestate, non susceptione. Ideoque Filius ostendit in carne potentiam Patris per opera, exhibuit bonitatem Spiritus sancti remittendo peccata; et quod suum erat, imo quod ipse erat, id est Sapientia, se occultavit per illa prædicta signacula. Facta est igitur res mira et obstupenda. Infirmata est virtus summa, et (ut ita dicam, si dici liceat, quod tamen reverenter dico) quasi infatuata est sapientia. Nec erubescio dicere, quod non erubuit Doctor gentium docere. Sic nempe credidit, sic docuit, sic scriptum reliquit. Nos, inquit, *prædicamus Christum crucifixum, Judæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam: ipsis autem vocatis Judæis atque Græcis, Christum Dei virtutem, et Dei sapientiam; quia quod stultum est Dei, sapientius est hominibus; et quod infirmum est Dei, fortius est hominibus* (I Cor. I, 23-25).

2. Verumtatem hæc virtus abscondenda erat, et in humilitate perficienda; ut omnium implerentur oracula prophetarum. Passus est ergo in cruce impassibilis Deus, et in carne nostra mortali mortuus ac sepultus immortalis Dei Filius. Sed ecce tertia die resurrexit a mortuis: et, qui agnus exstiterat in passione, leo factus est in resurrectione. *Surrexit et vicit leo de tribu Juda*; quia mortem, quam ex infirmitate nostra pertulit, ex virtute sua resurgendo calcavit. Resurgens enim a mortuis, jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur (Rom. VI, 9). Resurgendo autem et in cælum ascendendo, librum aperuit, quia nimirum ex auctoritate sacræ Scripturæ, quod Deus esset, innotuit manifeste. Unde scriptum est: *Exaltare super cælos, Deus, et super omnem terram gloria tua* (Psal. CVII, 6): Septem quoque ejusdem libri signacula solvit, quando intellectum eloquii sacri fidelium mentibus reseravit: et quidquid de mysteriis suis lex et prophetæ sub allegoriis prædixerant, de his scilicet, quæ per hominem temporaliter gessit; hæc de se prædicta, et in se ac per se completa, luce clarius indicavit.

SERMO LVIII (111*).

De tribus mulieribus mortuum ungentibus, id est mente, manu, lingua, salutem proximi curantibus.

1. Quid est quod post mortem ejus tres illæ sanctæ mulieres emerunt aromata, ut in monumento positum ungerent eum? Quid in sua actione nobis reliquerunt imitandum? Res enim gesta, ut ait beatus Gregorius, aliquid in sancta Ecclesia signat gerendum (Homil. Paschæ). Et nos ergo si Christum mortuum, id est fidem Christi mortuum in corde ejuspiam fratris senserimus, danda nobis opera est, ut ad unguendum corpus **1191** mortuum emptis

(111*) *Alias*, 15 ex Parvis.

(112) *Alias*, 17 ex Parvis. Rejectus est 16 inter Sententias.

A aromatis accedamus. Significant autem tres illæ mulieres tres in nobis efficientias, quæ sibi congrua comparant aromata. Quæ sunt illæ? Mens, manus, lingua. Omnis enim qui emit, dat et accipit aliquid: ex quod dat, perdit, ut possideat quod accipit. Dat igitur mens nummum propriæ voluntatis et comparat affectum compassionis, zelum justitiæ, discretionem consilii. Dat manus obedientiam, et emit in tribulatione patientiam, in opere perseverantiam, in carne continentiam. Dat lingua nummum confessionis, et accipit modum in correctione, copiam in exhortatione, efficaciam in persuasionem.

2. Talibus unguentis compositis, dum ad monumentum simul venerint, colloquuntur invicem, et dicunt: *Quis revolvat nobis lapidem ab ostio monumenti?* (Marc. XVI, 1, 3). Lapis iste est, vel nimia tristitia, vel pigritia, vel duritia: quæ, dum cordis aditum obstruit, frustra ad unguendum mortuum mens, vel manus, vel lingua cum quibuslibet aromatis venit. Sed quoniam scriptum est: *Præparationem cordis ejus audivit auris tua* (Psal. IX, 17), vident lapidem revolutum, introeunt in monumentum: et quem ungerere volebant mortuum, audiunt suscitatum. Quis hoc indicat? qui hoc prædicat? Angelus utique testis resurrectionis. Videtur scilicet huius in quo Christus resurrexit, vultus lætior, aspectus venustior, sermo purior, incessus modestior, et ad omne opus bonum spiritus promptior. Quæ omnia qui sunt aliud quam quidam internæ resurrectionis hilaris nuntius? Cætera quoque, quæ in Christi resurrectione gesta vel dicta sunt, utpote de invento sudario, ac de ipso Domino in Galilæa videndo, et aliis quæ evangelica continet historia, possunt nimirum juxta ceptam tropologiam interpretari: ut quod historice præcessit in capite, consequenter etiam credatur fieri moraliter in ejus corpore.

SERMO LIX (112).

De tribus panibus hominis spiritualis.

Amice, commoda mihi tres panes (Luc. XI, 5). Veniens ad eos de via noster amicus, id est quilibet conversus proximus, tribus panibus reficiendus est. Primus panis est continentia, qua restringitur corpus, ne deinceps per mortiferas voluptates defluat. Secundus est humilitas, qua instruitur anima, ne de ipsa sua continentia superbiat. Tertius est fervor charitatis, quo accenditur spiritus, ut utrumque, id est corpus est animam, in castitate et humilitate perseveranter custodiat. His tribus virtutibus, id est castitati, humilitatis, charitatis, tanquam tribus panibus reficitur homo Dei et roboratur: ut, secundum Apostolum, in die adventus Domini sit integer spiritus, anima et corpus (I Thess. V, 23). Spiritum autem voco gratiam quæ juxta apostolum eundem, adjuvat infirmitatem nostram (Rom. VIII, 26) ne deficiamus, donec suo tempore metamus bonum quod seminavimus (Galat. VI, 9). Vocatur primus panis carnalis vel corporalis; secundus, rationalis; tertius, spiri-

tuales. Hi panes quoties desunt, a Deo requirendi sunt. Merito autem tres quaeruntur, quia tres reficiendi veniunt: anima quasi vir, caro quasi conjux, spiritus velut utriusque vernaculus. Et notandum quod non ait: Da; sed *Commoda mihi tres panes*, quasi redditurus; quia sacerdos peccatori convertenti debet quidem gratiam divinitus impetrare, fructum vero ejusdem gratiæ non sibi debet, sed Deo referre.

SERMO LX (113).

De Christi itemque nostro descensu, et ascensu.

1. *Nemo ascendit in cælum, nisi qui de cælo descendit, Filius hominis qui est in cælo* (Joan. iii, 13). Dominus et Salvator noster Jesus Christus volens, nos docere quomodo in cælum ascenderemus, ipse fecit quod docuit, ascendit in cælum. Et quoniam ascendere non poterat, nisi prius descenderet; descendere autem eum vel ascendere **1192** non patiebatur divinitatis suæ simplicitas, quippe quæ nec minui potest, nec augeri, aut aliquo modo variari: assumpsit in unitatem suæ personæ naturam nostram, id est humanam, in qua descenderet et ascenderet; viamque nobis, qua et nos ascenderemus, ostenderet. Quod totum indicant sancti Evangelii verba proposita. In eo enim quod dictum est: *Nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit*, assumptio humanæ naturæ exprimitur: in eo autem quod infertur, *qui est in cælo*, divinitatis suæ incommutabilitas ostenditur. In quibus verbis illud etiam innuitur, quod ipse sit via per quam ascendamus; ipse patria ubi maneamus: via scilicet transeuntibus, patria perveniens. Manens itaque quod erat in natura sua, descendit et ascendit propter nos in nostra: attingens nimirum a fine usque ad fidem fortiter, et disponens omnia suaviter (Sap. viii, 1). Descendit siquidem quo inferius non decuit; ascendit quo celsius non potuit: ipsumque descensum egit fortiter, quia virtus erat; ascensum disposuit suaviter, quia sapientia erat. *Descendit autem dictum est, non: Cecidit; quia qui cadit, sine gradu ruit; qui autem descendit, gradatim pedem ponit.*

2. Sunt ergo gradus in descendendo, sunt in ascendendo. In descendendo primus quidem gradus est a summo cælo usque ad carnem; secundus, usque ad crucem; tertius, usque ad mortem. Ecce quousque descendit. Nunquid amplius potuit? Poterat jam certe rex noster dicere, et quasi quodam operis affectu clamare: *Quid ultra debui facere, et non feci?* (Isai v, 4). *Majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis* (Joan. xv, 13). Vidimus descensum, videamus et ascensum. Sed et ille quoque triplex est, et ejus primus gradus gloria resurrectionis; secundus, potestas judicii; tertius, concessus ad dexteram Patris. Et de morte quidem meruit resurrectionem de cruce judicii, potestatem: ut, quoniam in illa injuste judicatus est, de illa juxta obtineret judicii censuram, ipso post resurrectionem dicente: *Data est mihi omnis potestas in cælo et in terra* (Matth xxviii, 18).

(113) *Alias*, 18 ex Parvis.

A Ipsam vero servi formam, id est carnem, in qua passus et mortuus est, resuscitatum evexit super omnes cælos, et super omnes angelorum choros, usque ad dexteram Patris. Quid hac dispositione suavius, ubi mors absorbetur in victoria, ubi ignominia crucis vertitur in gloriam? ut de illa dicant sancti: *Absit mihi gloriari nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi!* (Galat. vi, 14); ubi et ipsa carnis humilitas ex hoc mundo transit ad Patrem. Hac ascensione nihil sublimius, hoc honore nihil gloriosius dici potest aut cogitari. Sic per incarnationis suæ mysterium descendit et ascendit Dominus, relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia ejus.

3. Sumamus et nos de mysterio ejus moribus nostris exemplum. Qui enim dicit se in Christo manere, debet sicut ipse ambulavit et ipse ambulare (*I Joan. ii, 6*). Descendamus per viam humilitatis, ponaturque nobis primus ejus gradus, id est primus profectus, nolle dominari; secundus, velle subjici; tertius, in ipsa subjectione quaslibet contumelias et injurias illatas æquanimitè pati. Primo gradu caruit in cælo Lucifer ille qui dixit in corde suo: *In cælum ascendam, super astra Dei exaltabo solium meum: sededo in monte testamenti, in lateribus aquilonis: ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo* (Isai. xiv, 13, 14). Hæc dicens irreparabiliter cecidit de cælo: et hoc ideo forte, quia omnino intolerabilis superbia est, velle dominari. Secundo gradu caruerunt primi homines in paradiso, qui, licet sua maluerint voluntate abuti quam Creatori subjici, non tamen præsumperunt cæteris suæ sortis dominari. Ideoque culpa eorum et poena longe exstitit dissimilis superbiæ atque ruinæ diaboli: unde et divina clementia quandoque meruerunt reparari. Tertium gradum non habent qui ad tempus credunt, sed in tempore tentationis recedunt.

4. Hæc dicimus, ut sciamus a quorum imitatione declinare debeamus. Nam et diabolus et homo, uterque ascendere præpostere voluit; hic ad scientiam; ille **1193** ad potentiam; ambo ad superbiam. Non sic ascendere velimus; quin potius audiamus Prophetam quærentem quomodo ascendendum sit. *Quis, inquit, ascendet in montem Domini? aut quis stabit in loco sancto ejus? Innocens manibus et mundo corde, qui non accepit in vano animam suam, nec juravit in dolo proximo suo* (Psal. xxiii, 3, 4). Ubi notandum quod triplicem gradum ascendendi constituit. Primus gradus est innocentia operis; secundus, munditia cordis; tertius, fructus ædificationis. Quos gradus miro modo invenimus in superioribus gradibus ascensionis. Ibi quippe fuerat tertius gradus, tolerantia injuriarum. Ipsa est enim quæ probat hujus ascensionis primam gradum, id est innocentiam operis. Ibi secundus fuerat patientia subjectionis: et ipsam operatur munditia cordis, quæ est secundus ascensionis gradus. Ad hoc enim doctores prelatos habemus, ut cor mundemus, dicente Domino: *Jam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis* (Joan. xv, 3). Ibi etiam primus gradus fuerat

contemptus dominationis; hic tertius est fructus ædificationis. Quisquis autem dominari non appetit, is profecto fructuose præest cæteris instituendis.

SERMO LXI (114).

De quatuor montibus ascendendis.

1. *Quis ascendet in montem Domini?* (Psal. xxiii, 3). Ascendit quidem semel Christus corporaliter super altitudinem cælorum; sed et nunc ascendit quotidie spiritualiter in cordibus electorum. Si ergo volumus et nos cum eo ascendere, ascendendum nobis est in montes virtutum de vallibus vitiorum. Est autem gemina species ipsorum vitiorum. Alia enim sunt quæ nocent nobis, alia quæ proximis; illa flagitia, ista vocantur facinora: et hæc omnia dicuntur vallis lacrymarum, quia omni fletu fluvio plan-genda est vita peccatorum. De valle flagitiorum ascenditur ad montem castitatis triplici continentia, membrorum, sensuum, cogitationum. In prima continentia cohibetur actus, in secunda vitatur aspectus, in tertia resecuratur affectus. Item de valle facinorum ascenditur in montem innocentiae. Hic erigitur scala: *Quod tibi non vis fieri, alii ne facias* (Tob. iv, 16): et ponitur in ea triplex gradus timoris; vel ejus scilicet qui patitur, ne reddat talionem; vel superioris potestatis, ne inferat ultionem; vel interni judicis qui reddit unicuique secundum opera sua. Cum autem ad hunc montem ascenderint, jam justi sunt, et ex fide vivunt, sed necesse est eos secundum Apostolum persecutionem pati (*II Tim. iii, 12*).

2. Itaque confugiendum est de monte innocentiae ad montem patientiae: et hic quoque erigitur scala triplicis gradus. Primus est Domini passio; secundus, martyrum fortitudo; tertius, præmii magnitudo. Possunt sane gradus isti dici gradus pudoris; sicut in innocentia fuerunt gradus timoris. Et nota quod mons iste patientiæ secundum hos gradus est arduus, spinosus, aridus. Arduus, propter difficultatem imitandi passionem Domini; spinosus, propter aculeos tentationum quæ multipliciter sunt: damna scilicet rerum, contumeliæ verborum, cruciatus corporum in quibus sancti martyres examinantur; aridus, propter retributionem præmiorum, quæ non in hoc sæculo speratur, sed in futuro. Post hunc montem restat ei alius mons ascendendus, mons scilicet montium; ad quem cum pervenerit, jam in eo Deus requiescit. Unde scriptum est: *Factus est in pace locus ejus* (Pal. lxxv, 3). Sed et in hoc monte paci erigitur scala charitatis: unde Dominus dicit: *Quæcumque vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis* (Matth. vii, 12). Volumus siquidem retribuere nobis, volumus ignosci, volumus gratis dari.

1194 SERMO LXII (115).

De varia et vera sequela Christo.

Qui mihi ministrat, me sequatur (Joan. xii, 26). Quidam sunt qui non sequuntur Christum, sed fugiunt; alii non sequuntur, sed præeunt; nonnulli

(114) *Alias*, 19 ex Parvis.

(115) *Alias*, 22 ex Parvis. Sermones 20 et 21 exstant inter Sententias.

A sequuntur, sed non assequuntur; alii vero sequuntur, et consequuntur. Non sequuntur, sed fugiunt, qui necdum peccare desistunt, de quibus scriptum, est: *Omnis qui male agit odit lucem* (Joan. iii, 20); et propheta: *Ecce isti qui elongant se a te, peribunt* (Psal. lxxii, 27). Non sequuntur, sed præeunt, qui magistrorum sententiis suas præferunt. Quorum imaginem tenebat Petrus, cum pro salute nostra volentem pati Dominum increparet dicens: *Absit a te Domine non erit tibi hoc* (Matth. xvi, 22). Sequuntur, sed non assequuntur, qui segniter ac remisse agunt, vel usque ad finem non perseverantes de medio itinere revertuntur. Talibus dicit Apostolus: *Remissas manus et dissoluta genua erigite, et gressus rectos facite pedibus vestris, ut non claudicans quis erret, magis autem sanetur* (Hebr. xii, 12, 13). Sequuntur et consequuntur, qui viam humilitatis ejus devoto mentis affectu perseveranter imitantur. Hujusmodi vere sequuntur Dominum. *Qui mihi ministrat, me sequatur*, id est, me imitetur. Quo fructu? *Ut ubi sum ego, inquit, ibi sit et minister meus* (Joan. xii, 26). Fructus itaque hujus imitationis mansio est æternæ beatitudinis.

SERMO LXIII (116).

De tribus mediis recuperandæ beatitudinis a Christo præscriptis in illud: « Qui vult venire post me, » etc. (Luc. ix, 23.)

Qui vult, veniat post me, per me, ad me. Post me, quia veritas sum; per me, quia via sum; ad me, quia vita sum, *Qui vult venire post me abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me*. Tria proposuit Christus, Dei virtus et Dei sapientia, angelus magni consilii, animæ rationali ad imaginem Trinitatis factæ, scilicet servitatem, vilitatem, asperitatem. In abnegatione sui servitus; in toleratione crucis vilitas; in imitatione Christi de signatur asperitas: ut, quæ per inobedientiam de statu trinæ felicitatis ceciderat, humiliata afflictione trinæ miseriæ per obedientiam resurgat. Ceciderat enim a se ipsa, a societate angelorum, a visione Dei; id est, a libertate, a dignitate, a beatitudine. Audiat ergo consilium, ut abnegando semetipsam, id est propriam voluntatem, sui libertatem recuperet: tollendo crucem suam, id est carnem suam cum vitiis et concupiscentiis crucifigendo, per continentiae bonum recuperet societatem angelorum; sequendo Christum, id est ejus passionem imitando, recuperet claritatis ejus visionem; quia si compati-mur ei, et conregnabimus (Rom. viii, 17).

SERMO LXIV (116*).

De pretiosa vita et morte sanctorum.

1. *Pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum ejus* (Psal. cxv, 15). Pretiosam in conspectu Domini mortem sanctorum ejus facit aliquando vita, aliquando causa, aliquando vita simul cum causa. In confessoribus, qui in Domino moriuntur, facit pre-

(116) *Alias*, 23 ex Parvis.

(116*) *Alias*, 24 et 25 ex Parvis.